

Rääkkylän kunnan lausunto Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategiasta

Kunnanhallitus 19.08.2024 § 98
141/00.04.01/2024

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen – Siun soten tulevaisuuslautakunta käsitteli 26.6.2024 virkatyönä uudelleenvalmisteltua palvelustrategialuonnosta sekä siihen sisältyvää palveluverkkosuunnitelmaa. Lautakunta hyväksyi, että luonnokset lähetettiin lausuntokierrokselle, joka kestää 23. elokuuta saakka.

Lausuntokierros on kaikille avoin. Lausuttavana oleva aineisto on julkaistu osoitteessa: [Palvelustrategia ja palveluverkko - siunsote.fi](https://siunsote.fi)

Hyvinvointialueen palvelustrategialuonnosta ja sen tausta-aineistoa on päivitetty ja valmisteltu uudelleen virkatyönä sen jälkeen, kun Itä-Suomen hallinto-oikeus kumosi aluevaltuustoon kesällä 2023 hyväksymän palvelustrategian ja siihen sisältyvät palveluverkkosuunnitelman.

Palvelustrategia ohjaa hyvinvointialueen toimintaa pitkälle 2030-luvun lopulle saakka. Se pohjautuu tietoon maakunnan väestörakenteen ja alueen asukkaiden palvelutarpeiden muutoksista seuraavan 15 vuoden aikana. Palvelustrategian lähtökohtana on turvata perustason palvelut, ja varmistaa väestön tarpeisiin vastaavat, parhaat mahdolliset palvelut pohjoiskarjalaisille käytettävissä olevilla taloudellisilla ja henkilöstöresursseilla.

Palvelustrategialuonnos on mittava, noin 70-sivuinen asiakirja. Strategiaa konkretisoi palveluverkkosuunnitelma, jossa on kuvattu minne Siun soten erilaiset toimipaikat tulevaisuudessa sijoittuisivat.

Keskeinen muutos aiempaan suunnitelmaan verrattuna on se, että jokaisessa Pohjois-Karjalan kunnassa olisi jatkossakin joko sote-asema tai sote-keskus. Palvelujen saatavuutta täydentäisivät suurimmissa kunnissa sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelupisteet, jotka voisivat sijaita joko Siun soten tai yhteistyökumppanin tiloissa.

Luonnoksen mukaan sote-keskuksia olisi maakunnassa seitsemän: Ilomantsissa, Joensuussa, Kiteellä, Lieksassa, Liperissä, Nurmeksessa ja Outokummussa. Sote-keskukset vastaisivat alueensa sote-asemilla ja palvelupisteissä tuotettavista palveluista ja muodostaisivat näin entistä laajemman, toimintavarmemman ja vetovoimaisemman työyhteisön ammattilaisille.

Sote-asemia olisi kuusi: Heinävedellä, Juuassa, Kontiolahdella, Polvijärvellä, Rääkkylässä ja Tohmajärvellä.

Sote-palvelupisteet puolestaan toimisivat niin sanottujen pitäjien palvelujen tukikohtina Enossa, Kesälahdella, Kiihtelysvaarassa, Lehmossa, Pyhäselässä, Tuupovaarassa ja Valtimolla.

Palveluverkkosuunnitelma on laadittu siten, että 95 %:lle pohjoiskarjalaisista lähin sosiaali- ja terveydenhuollon toimipaikka olisi korkeintaan 40 minuutin ajomatkan päässä.

Palvelustrategialuonnos sisältää edelleen myös liikkuvia palveluja, jotka voidaan tuoda asiakkaiden lähelle monipalveluautolla, jalkautuvina

palveluina esimerkiksi kouluille tai päiväkodeihin tai pop-up-tyyliin, kuten rokotustapahtumat. Monikanavaisen palveluverkkoon kuuluvat myös yhä laajenevat digitaaliset palvelut, jotka antavat asiakkaille mahdollisuuden paikasta – osin myös ajasta – riippumattomaan asiointiin sote-palveluissa. Kotiin vietävät palvelut, kuten muun muassa kotihoito ja kotisairaanhoidot, kuuluvat myös palveluvalikoimaan ja jatkuvat kuten tähänkin saakka.

Valmistelu ja lisätiedot: kunnanjohtaja Esko Rautiainen, puhelin 040 105 3001 tai sähköpostitse esko.rautiainen (at) raakkyla.fi

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa Rääkkylän kunnan puolesta asiasta seuraavanlaisen lausunnon:

Kunnan näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon osalta keskeisintä on vahvistaa perustason palvelujen saavutettavuutta, saatavuutta ja vaikuttavuutta, mikä on ollut sote-uudistuksen yksi keskeisimmistä tavoitteista. Tästä tavoitteesta on pidettävä tiukasti kiinni.

Kunta pitää oikeana ja tarkoituksenmukaisimpana sitä, että jokaisessa Pohjois-Karjalan kunnassa on jatkossakin joko sote-asema tai sote-keskus, koska kattavat, toimivat ja saavutettavissa olevat sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut ovat osa hyvinvointiyhteiskuntaa ja ovat myös eri kuntien paitsi hyvinvointi- niin myös elinvoimatekijöitä. Tämä korostuu Rääkkylän kaltaisessa osasaaristokunnassa, jossa julkiset kulkuyhteydet ovat lähes olemattomat ja jossa on maakunnan pienituloisin ja sairastavuudeltaan lähes suurin väestö. Nämä olosuhdetekijät on otettava huomioon palvelustrategiasta päätettäessä.

Sote-asetat ja -keskukset tulee järjestää kiinteissä toimipaikoissa ja kuntien kanssa on sovittava näiden tilojen pitkäaikaisesta korjaus- ja korvausinvestointitarpeista yhdenmukaisin perustein laaditun kiinteistöstrategian mukaisesti.

Sote-asemalla tarjottavien palveluiden sisältö ei kuitenkaan avaudu palveluverkkosuunnitelmasta selkeästi. Sote-asemien vähimmäispalvelut ovat avattu yleisluontoisesti ja osa palveluista on kuvattu termeillä, joiden sisältö ei avaudu lukijalle. Tästä esimerkkinä mm. näyteenottopalvelut ja vierianalytiikka suppeasti. Epävarmuutta palveluiden saatavuuteen tuo myös kuvattujen palveluiden tarjonnan laajuuden suuri vaihteluväli.

Kunta painottaa, että palvelut tulee järjestää niin, että mm. lääkäri- ja hoitaja vastaanotot ovat Rääkkylän sote-asemalla vähintään kolmena päivänä viikossa ja jos kunnan alueella väestön sairastavuus sitä edellyttää, niin yksi vastaanottopäiviä lisätään tarpeen mukaan.

Tutkimusten mukaan väestön hampaiden hyvä hoito on yksi merkittävimmistä tekijöistä muun muassa geriatrinen sairauksien vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi. Sen vuoksi hammashuollon palvelut tulee turvata kaikissa kunnissa ja koko väestölle riittävässä laajuudessa. Kunta vastustaa jyrkästi hammashuollon liikkuvia klinikoita, koska ne eivät tule olemaan toimiva ratkaisu etenkin kylmässä paukkupakkasessa ja koska niiden käyttö ja pääomakustannukset tulevat olemaan jo toimivaa kiinteää toimipisteverkkoa kalliimpi ratkaisu.

Sote-asemalle työtehtävien hoitaminen ja henkilöstön saatavuus perustuu myös toimiviin tukipalveluihin. Kunnanhallitus näkee tärkeänä, että sote-asetilla on vähintään nykytasoiset olosuhteet henkilöstön työskentelyä varten, mikä tukee mm. parempaa henkilöstön saatavuutta, kun

työntekemiseen sote-asetalle löytyy tarvittava välineistö mm. nykytasoiset laboratoriopalvelut.

Kunta katsoo, että noin 90 % maakunnan asukkaista tulisi olla 15 minuutin päässä lähimmästä sosiaali- ja terveydenhuollon toimipaikasta ja 100 % asukkaista enintään 30 minuutin matkan päässä kuten Pohjois-Savon hyvinvointialueella.

Kunta pitää myönteisenä asiana digitaalisten palveluiden lisäämistä ja niiden kehittämistä osana perinteistä vastaanottopalveluiden palveluverkkoa, mutta näiden palveluiden kehittämisessä on edettävä asiakas edellä ottaen huomioon ikääntyneet, aistivalliset ja muuten toimintakyvyltään rajalliset ihmiset siten, että heikoimmassa asemassa olevien palvelut aina turvataan joko sote-asetalla tai -keskuksessa tai kotona tarjottuna lähipalveluna.

Sote-ministerityöryhmä on linjannut monikanavarahoituksen purkamisen tiekartassa, että nykyisten Kelan matkakorvausten rahoitusvastuu ja Kela-korvattavien matkojen järjestämisvastuu siirrettäisiin hyvinvointialueille vuosina 2025–2027. Ensihoidon matkojen rahoitus- ja järjestämisvastuu siirtyisi tiekartan mukaan hyvinvointialueille vuoden 2025 alusta lähtien. Toteutus ja tarvittavat lainsäädäntömuutokset ovat kuitenkin vielä avoimena. Kelan tilastotietojen mukaan sairausvakuutuksen korvaamia matkoja oli Pohjois-Karjalassa vuonna 2022 yhteensä 18,1 miljoonaa euroa (taksit 11,7 miljoonaa euroa, ambulanssit 4,5 miljoonaa euroa ja muut 1,9 miljoonaa euroa).

Jos muutos toteutuu, se kannustaisi asiakkaan lähellä tarjottavan hoidon vahvistamiseen. Kunta pitää tätä merkittävänä uudistuksena ja kannustaa hyvinvointialuetta ja sen jäsenkuntia vaikuttamaan valtiovallan suuntaan siten, että uudistus toteutetaan mahdollisimman nopeasti.

Kunta arvostaa hyvinvointialueen pyrkimystä hyödyntää palvelujen tuotannossa ns. monituottajamallia, jossa hyvinvointialue arvioi palveluittain ja alueittain monituottajuuden hyödyntämisen ja jossa lähtökohtana on oman toiminnan todellisten kokonaiskustannusten tunteminen ja vertailu. Hyvinvointialue on luvannut tuoda kustannuslaskennan mahdollisimman reaaliaikaiset tiedot avoimesti ja helposti näkyville, jotta palvelujen järjestämisen tapoja voidaan vertailla arjessa. Rääkkylä on valmis kokeilukunnaksi, jossa terveydenhuollon peruspalvelut tuotettaisiin ns. kokonaisulkoistusta hyödyntäen, koska kunnalla on tästä jo aiemmat myönteiset kokemukset.

Palvelustrategialuonnoksen sivulla 59 oleva kumulatiivista säästöpotentiaalia osoittava taulukko ja sen laskentaperusteet on avattava julkisesti nähtäville ennen kuin aluehallitus esittää palvelustrategian hyväksymistä valtuustolle.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti ja kokouksessa käydyn keskustelun pohjalta kunnanjohtajalle annettiin oikeus tarkentaa lausuntoa.